

- **किशोरावस्था (Adolescence)** - बाल्यावस्था व प्रौढावस्था या अवस्थांमधील सेतू, १२ ते २० वर्षे वयोगटातील मुलगे व मुली. याच काळात लैंगिक परिपक्वता येते.
- **वृक्कस्थ ग्रंथी (Adrenal gland)** - ही एक अंतःस्त्रावी ग्रंथी आहे. ज्यातून विविध प्रकारची संप्रेरके स्रवतात.
- **प्रौढावस्था (Adulthood)** - २० व्या वर्षापासून सुरू होते आणि पुढे ३ भागात विभागली जाते. तारुण्यावस्था, मध्य प्रौढावस्था व उत्तर प्रौढावस्था.
- **एड्स (AIDS)** - विषाणूपासून होणारा गंभीर आजार ज्यामध्ये शरीरातील रोगप्रतिकारक क्षमतेवर आघात होतो व ते कार्य परिणामकारकतेने होऊ शकत नाही.
- **मासिक पाळी बंद होणे (Amenorrhea)** -अपसामान्य (Abnormal) पद्धतीने, लैंगिकतेच्या सक्रिय काळात मासिक पाळी बंद होणे.
- **गर्भपिशवी (Amniotic Sac)** - भ्रूणाभोवती असलेली पिशवी की जी भ्रूणाचे संरक्षण करते.
- **रक्तक्षय (Anaemia)** - रक्तातील आर. बी. सी. (लाल रक्तपेशी) कमी होण्याची परिस्थिती व हिमोग्लोबिनची कमतरता ज्यामुळे धाप लागणे, हृदयाची धडपड वाढणे अशी लक्षणे दिसून येतात.
- **अंगणवाडी (Anganwadi)** - एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतील (ICDS) एक महत्त्वाची सेवा, खेडेगाव, वस्ती अशाठिकाणी अंगणामध्ये उभे केलेले खेळकेंद्र.
- **प्रसूतीपूर्व काळजी (Antenatal care)** - संपूर्ण प्रसूतीपूर्व काळात गर्भवतीची तपासणी करून, पुढे कोणतीही गुंतागुंत निर्माण होऊन होऊ नये म्हणून प्रसूती नीट व्हावी म्हणून केली जाते ती तपासणी..
- **अँटीबॉडीज (Antibodies)** - अँटीजेन्सचा नाश करायला मातेच्या शरीरात निर्माण होणारा एक प्रकारचा प्रतिविषारी घटक.
- **प्रतिजैविके (Antibodies)** - बालकाच्या शरीरातून मातेच्या रक्तात जाणारा एक प्रकारचा विषारी घटक
- **चिंता (Anxiety)** - तणावाला दिलेली शरीराची नैसर्गिक प्रतिक्रिया
- **जवळीकता / जिव्हाळा (Attachment)** - मूल व काळजी घेणारी व्यक्ती यांच्यामधील विशेष, चिरकालीन परस्पर बंध.
- **अवधान (Attention)** - भोवतालच्या वातावरणातून विशिष्ट उद्दीपकाची निवड करणे किंवा विशिष्ट उद्दीपकाकडे विशेष लक्ष देण्याची क्रिया.
- **अवधान कक्षा (Attention Span)** - एखाद्या कृतीकडे किंवा कामाकडे मूल किती काळ लक्ष केंद्रीत करू शकते त्या कालावधीला अवधान कक्षा असे म्हणतात.
- **ऑटोसोम्स (Autosomes)** - लैंगिक गुणधर्मांशी संबंधित नसणाऱ्या २२ गुणसूत्रांना ऑटोसोमस असे म्हणतात.
- **अॅक्सॉन (Axon)** - चेतापेशीच्या मुख्य भागाकडून संदेश वाहून नेणारा लांब चेतातंतू.

- **बॅबिन्स्की प्रतिक्षिप्त क्रिया (Babinsky Reflex)** - अर्भकाच्या तळपायास उद्दिपित केल्यास अर्भक त्याच्या पायाची बोटे पंख्यासारखी पसरवते.
- **बडबडणे (Babbling)** - स्वर व व्यंजनांचा एकत्रित उपयोग करून अर्भकाने केलेला उच्चार
- **ब्लास्टोसिस / ब्लास्टूला** - मोरूला अवस्थेनंतर पुढे पेशींचे होत राहणारे विभाजन.
- **शरीराची प्रमाणबद्धता (Body Proportion)** - पूर्ण शरीराच्या मापात अवयवांची शरीराशी असणारी प्रमाणबद्धता.
- **कुर्चा (Cartilage)** - अर्भकाचे शरीर ज्या मऊ व लवचिक उतींनी बनलेले असते त्याला कुर्चा म्हणतात.
- **मस्तकानुवर्ती नियम (Cephalocaudal Law)** - शारीरिक विकासात व कारक नियंत्रणात विकासाचा डोक्याकडून पायाकडे अशा विशिष्ट दिशेने विकास होण्याचा क्रम. कारणे विशेष शास्त्र आहे. यामध्ये गर्भधारणेपासून किशोरावस्थेपर्यंतच्या प्रत्येक वैकासिक बदलाचा अभ्यास केला जातो.
- **बाल्यावस्था (Childhood)** - जन्मानंतरचा ३ ते १२ वर्षांचा कालखंड
- **बालविकास (Child Development)** - अभ्यासाचे एक विशेष क्षेत्र आहे. यांमध्ये गर्भधारणा ते किशोरावस्था या कालखंडातील बालकांच्या वाढ व विकासाचा अभ्यास केला जातो.
- **विशेष गरजा असणारी बालके (Children with special needs)** - ज्या बालकांना बौद्धिकदृष्ट्या, भावनिकदृष्ट्या व शारीरिकदृष्ट्या समस्या असतात, आणि त्यांच्या शारीरिक वयानुसार व त्यांच्या समवयस्क गटानुसार त्यांना ज्या गोष्टी करता येत नाहीत व जी बालके मागे पडतात.
- **रंगसूत्रे (Chromosomes)** - अनुवंशिकतेचे वहन करणारी दोरीसारखी रचना.
- **शारीरिक वय (Chronological age)** - जन्म ते मृत्यू या कालावधीमध्ये मोजले जाणारे वय.
- **बोध (Cognition)** - संवेदन किंवा आकलनाद्वारे माहिती मिळण्याची प्रक्रिया.
- **बोधात्मक विकास (Cognitive development)** - माहिती मिळविणे, साठवणे व माहितीवर प्रक्रिया करण्याच्या क्षमतांचा विकास, यामध्ये विचार प्रक्रिया, स्मरण, समस्या सोडविणे, निर्णय घेणे इत्यादी प्रक्रियांचा समावेश होतो.
- **कोलोस्ट्रम (Colostrum)** - प्रसूतीनंतर लगेच पहिले काही दिवस आईच्या स्तनातून स्रवणारे दूध. हे दूध प्रथिने व प्रतिजैविके युक्त असते.
- **संवाद / संप्रेषण (Communication)** - विचार व भावनांची अदलाबदल.
- **आकलन (Comprehension)** - आजूबाजूच्या गोष्टींचे अर्थपूर्ण ज्ञान होणे.
- **संकल्पना निर्मिती (Concept Formation)** - एखाद्या वस्तूविषयी किंवा घटनेविषयीची वेगवेगळी माहिती, कल्पना यांच्या एकत्रीकरणामधून तयार होणारा अमूर्त बौद्धिक घटक.
- **गर्भधारणा (Conception)** - गर्भाचे गर्भाशयात रोपण होणे.
- **आवाज काढणे / हुंकार देणे (Cooing)** - अर्भकाचा जन्म झाल्यानंतर पहिल्या महिन्याच्या शेवटी निघणारा स्वर

- **क्रेनियल रिजन (Cranial Region)** - डोळ्यांच्या वरचा डोक्याचा भाग.
- **सर्जनशीलता (Creativity)** - माहितीवर किंवा वातावरणावर प्रक्रिया करून त्यामधून नवीन संकल्पना निर्मिती आराखडा व परस्परसंबंध निर्माण करण्याची बौद्धिक क्षमता.
- **संकेत (Cuing)** - अर्भकाला कृती करण्याकरीता प्रवृत्त करणारा संकेत.
- **जिज्ञासा (Curiosity)** - जिज्ञासू विचारासाठी आवश्यक.
- **डार्विनियन प्रतिक्षिप्त क्रिया (Darwinian Reflex)** - डार्विनियन प्रतिक्षिप्त क्रियेस ग्रहण प्रतिक्षिप्त क्रिया असेही म्हणतात. नवजात अर्भकाच्या तळहातावर एखादी वस्तू ठेवल्यास मूल लगेच मूठ बंद करून ती वस्तू पकडून ठेवते.
- **प्रसूती (Delivery)** - प्रसूतीपूर्व काळाच्या समाप्तीनंतर व्हाजयनल जागेतून किंवा शस्त्रक्रिया करून बाळाचा जन्म होणे म्हणजे प्रसूती.
- **डेन्ड्राईट्स (Dendrites)** - संदेश ग्रहण करून मज्जातंतूकडे पोहोचविणारे आखूड चेटातंतू.
- **डेन्टल इन्मेल (Dental Enamel)** - दातांवरील चमकदार टणक थर.
- **विकास (Development)** - व्यक्तीमध्ये किंवा कोणत्याही सजीवामध्ये आयुष्याच्या सुरुवातीपासून परिपक्वनाद्वारे व मृत्यूपर्यंत होणाऱ्या बदलांची मालिका. हे बदल एकदिश व वयोपरत्वे होणारे असतात.
- **वैकासिक मापदंड (Development Milestone)** - विशिष्ट वयामध्ये विशिष्ट क्षमता प्राप्त करण्याचे टप्पे. हे टप्पे विकसित होणे सामाजिकदृष्ट्या कार्यक्षम राहण्यासाठी, स्वीकृतीसाठी महत्त्वाचे मानले जाते.
- **पचन (Digestion)** - ग्रहण केलेले अन्न, लहान अन्नकणांत रूपांतरित होऊन त्यातील पोषक व आवश्यक घटक शरीरबांधणीत उपयुक्त ठरतात. हे सर्व कार्य करण्यास पचनसंस्था असते.
- **अक्षमता (Disability)** - अक्षमता म्हणजेच संपूर्ण किंवा अंशतः प्रमाणात वर्तनदृष्ट्या, मानसिकदृष्ट्या, शारीरिकदृष्ट्या, संवेदनदृष्ट्या कार्यक्षमतेचा न्हास होणे.
- **डि. एन. ए. (Deoxyribo Nucleic Acid)** - व्यक्तीचे अनुवंशिक गुणधर्म निश्चित करणारे व शरीरातील पेशींच्या कार्यावर नियंत्रण ठेवणारे विशिष्ट रासायनिक द्रव्य. या द्रव्यातील मूलभूत घटकांच्या रचनेनुसार व्यक्तीच्या अनुवंशिक गुणधर्माचा पाया रचला जातो.
- **विकासाची अंगे (Domains)** - वाढ व विकासाची विशिष्ट क्षेत्रे / पैलू. उदा.
- **बाह्यस्तर (Ectoderm)** - भ्रूणाचा बाह्यस्तर.
- **उत्सर्जन (Elimination)** - शरीरातील अनावश्यक, पचन न झालेला घन भाग शरीराबाहेर टाकण्याची क्रिया.
- **भ्रूणावस्था (Embryonic stage)** - जन्मपूर्व विकासाची दुसरी अवस्था. ही अवस्था दुसऱ्या आठवड्यापासून आठव्या आठवड्यापर्यंत असते. जलद विकास व शरीरातील प्रमुख अवयव व संस्थांच्या विकासाची सुरुवात हे या अवस्थेचे वैशिष्ट्य आहे.

- **भावनिक विकास (Emotional Development)** - भावनांचा विकास व वैयक्तिक आणि सामाजिक आयुष्यावर होणारा, समायोजनावर होणारा त्यांचा परिणाम.
- **भावनिक हावभाव (Emotional Expressions)** - भावना व्यक्त करण्याची क्रिया
- **भावना (Emotions)** - व्यक्ती व घटनांशी निगडीत व्यक्त केलेले भाव
- **अंतःस्रावी ग्रंथी (Endocrine glands)** - शरीरातील विविध ठिकाणी स्थित असणाऱ्या नलिकाविरहित ग्रंथी असतात. यातून जी रसायने स्रवतात त्यांना संप्रेरके (Hormone) म्हणतात.
- **अंतःस्तर (Endoderm)** - भ्रूणाचा सर्वात आतला स्तर.
- **हस्त - नेत्र समन्वय (Eye-hand Coordination)** - डोळ्यांच्या व हातांच्या हालचालीतील समन्वय व हाताने वस्तू बरोबर पकडली जाईल अशाप्रकारे डोळ्यांच्या हालचाली होण्याची प्रक्रिया.
- **फलधारणा (Fertilization)** - रेतपेशी व अंडपेशी यांच्या एकत्र येण्यातून गर्भधारणा होणे. (फलन होणे.)
- **फिटल स्टेज - गर्भावस्था (Foetal stage)** - जन्मपूर्व विकासातील तिसरी व शेवटची अवस्था. या अवस्थेचा कालावधी ८ व्या आठवड्यापासून प्रसूतीपर्यंत असतो. या कालावधीत शरीराच्या अवयवांचा अधिक विकास होणे व गर्भाच्या आकारमानात वाढ होणे ही वैशिष्ट्ये दिसून येतात.
- **सूक्ष्म कारक कौशल्ये (Fine Motor Skills)** - शरीरातील लहान स्नायूंच्या सहाय्याने केल्या जाणाऱ्या हालचाली.
- **फॉन्टेनल्स (Fontanelles)** - कवटीवरील काही भाग मऊ असतो त्याला फॉन्टेनल्स म्हणतात.
- **द्विबीज / बंधुभावी जुळी (Fraternal Twins)** - दोन वेगळ्या अंडपेशी दोन स्वतंत्र रेतपेशींपासून फलित होऊन निर्माण होणारी जुळी.
- **फ्रॉन्टल लोब (Frontal lobe)** - मेंदूचा पुढचा गोलाकार भाग.
- **वंशाणू (genes)** - व्यक्तीचे गुणधर्म ठरविणारा, रंगसुत्रांवर असणारा DNA चा घटक.
- **जेस्टेशन (gestation)** - गर्भधारणा ते जन्म या कालावधीमध्ये गर्भाला आकार प्राप्त होतो तो काळ.
- **ग्लिअल पेशी (Glial cell)** - चेतातंतूवरील माएलिनेशन प्रक्रियेला जबाबदार असणाऱ्या पेशी.
- **पकड (Grasp)** - एखादी गोष्ट पकडणे.
- **स्थूल कारक कौशल्ये (Gross Motor Skills)** - शरीरातील मोठ्या स्नायूंच्या सहाय्याने केल्या जाणाऱ्या हालचाली.
- **वाढीचा संप्रेरक (Growth Hormone)** - मस्तिष्क ग्रंथीतून स्रवणारा संप्रेरक ज्यामुळे मध्यवर्ती मज्जासंस्थेच्या उती सोडून संपूर्ण शरीरातील उतींवर परिणाम करतात.
- **वाढ (Growth)** - शरीरातील संख्यात्मक बदल म्हणजेच वाढ. उदा. उंची, वजन.
- **अनुवंशिकता (Heredity)** - गर्भधारणेच्या वेळी माता - पित्याकडून मिळालेले अनुवंशिक गुणधर्म.

- **होलोफ्रेज (Holophrase)** - एक शब्दाचे अर्थपूर्ण वाक्य
- **संप्रेरक (Hormone)** - अंतःस्रावी ग्रंथीमधून स्रवणारा रासायनिक स्राव.
- **एकांड जुळी (Identical Twins)** - एकाच फलित अंडपेशीपासून निर्माण होणारी जुळी.
- **आजारपण (Illness)** - शरीर व मनावर परिणाम करणारे कोणतेही आजार.
- **कल्पनाशक्ती (Imagination)** - प्रत्यक्षात उपलब्ध नसलेली किंवा संवेदन न झालेली बौद्धिक प्रतिमा किंवा माहिती निर्माण करण्याची क्षमता.
- **लसीकरण (Immunisation)** - व्यक्तीला काही विशिष्ट आजारांपासून संरक्षण देण्यासाठी किंवा प्रतिकार शक्ती विकसित करण्यासाठी लस दिली जाते.
- **रोपण (Implantation)** - फलित स्त्रीबीज गर्भाशयाच्या भिंतीला चिकटवणे.
- **अर्भकावस्था (Infancy)** - जन्मापासून दोन वर्षांपर्यंतचा काळ. या कालावधीचे तीन उपअवस्थांमध्ये विभाजन केले जाते. १) निओनेटल - नवजात शिशु अवस्था (जन्म ते १५ दिवस), २) इन्फन्सी - शैशवावस्था - (१५ दिवस ते १८ महिने), ३) टॉडलरहूड - दुडदुडणारे मूल - (१८ महिने ते २४ महिने)
- **शिशु उद्दीपन (Infant Stimulation)** - शिशुच्या संवेदन प्रक्रिया जास्त क्रियाशील होण्यासाठी शिशुला स्पर्शवेदन, गंधवेदन, दृष्टिवेदन, इत्यादींसाठी विशेष उद्दीपन.
- **क्वाशिऑर्कर (Kwashiorkar)** - अर्भकाच्या आहारातील प्रथिनांच्या अभावामुळे होणारा आजार.
- **भाषा (Language)** - संवाद साधण्याचे महत्त्वाचे साधन. यामध्ये काही संकेतांच्या, नियमांच्या साहाय्याने विचार व्यक्त केले जातात.
- **भाषा विकास (Language Development)** - संबंधित सांस्कृतिक गटाची भाषा शिकणे, विकसित करणे, भाषेद्वारे लोकांपर्यंत माहिती पोहचविणे, अर्थ, विचार, हेतू, भावना, कल्पनांचे प्रकटीकरण करता येते.
- **उत्तर प्रौढावस्था (Old age)** - ६० वर्षे ते मृत्यूपर्यंतचा कालखंड.
- **अध्ययन (Learning)** - अनुभव व सराव यामुळे व्यक्तीमध्ये होणारा अंतर्बाह्य बदल.
- **कुपोषण (Malnutrition)** - शरीराच्या सुयोग्य क्रियाशीलतेसाठी आवश्यक व पुरेसे पोषक घटक न मिळणे.
- **मरॅस्मस (Marasmus)** - उष्मांकाच्या (कॅलरीज) अभावामुळे बालकाचे वजन लक्षणीय रीतीने कमी असणे.
- **मेकोनियम (Meconium)** - वाईट दर्प असणारे हिरवट रंगाचे मल. (दुर्गंधी असणारे हिरवट मल).
- **स्मरण (Memory)** - मिळविलेल्या माहितीचे संकलन व साठवण करण्याची प्रक्रिया. ही माहिती आवश्यक तेव्हा पुन्हा उपलब्ध होऊ शकते.
- **ऋतुप्राप्ती (Menarche)** - ज्या वयाला मासिक पाळी सुरू होते ते वय.
- **मासिक पाळी (Menstrual Cycle)** - दर महिन्याला योनीमार्गातून रक्तस्राव होणे.
- **ऋतुसमाप्ती (Meno Pause)** - ज्या वयाला मासिक पाळी थांबते ते वय.

- **मध्यस्तर (Mesoderm)** - भ्रूणाचा मध्यस्तर.
- **वारंवार लघवीला जाणे (Micturition)** - वारंवार मूत्रविसर्जनासाठी जावे लागणे.
- **मध्य प्रौढावस्था (Middle Adulthood)** - ४० ते ६० वयोगटाचा कालखंड
- **मापदंड (Milestone)** - विकासातील महत्त्वाचा टप्पा
- **गर्भपात (Miscarriage)** - गर्भाची वाढ पूर्ण होण्याअगोदरच गर्भ पडून जाणे
- **नितीमत्ता (Moral)** - चुकीचे व बरोबर वर्तन तसेच मान्य व अमान्य वर्तन समजणे म्हणजे नितीमत्ता.
- **मोरो प्रतिक्षिप्त क्रिया (Moro Reflex)** - अचानक येणाऱ्या मोठ्या आवाजाला अर्भकाकडून दिली जाणारी दचकण्याची क्रिया
- **मोरूला (Morulla)** - फलित स्त्रीबीजाचे विभाजन होते व नंतर पेशींचा पुंजका तयार होतो.
- **कारक नियंत्रण (Motor control)** - शरीरातील विविध स्नायूंचे नियंत्रण व त्याद्वारे शरीराच्या हालचालींवर नियंत्रण येणे.
- **कारक विकास (Motor Development)** - नसा व स्नायू यांचा समन्वय साधून शारीरिक हालचालींवर नियंत्रण येण्याचा विकास.
- **माएलिन (Myelin)** - चेतातंतूवरील स्निग्ध आवरण.
- **माएलिनेशन (Myelination)** - चेतातंतूवरील स्निग्ध आवरणामुळे संदेशवहनाचे कार्य तत्पर होते.
- **नवजात शिशु / अर्भक (Neonate)** - जन्मापासून १५ दिवसांपर्यंतच्या कालावधीतील मूल.
- **नवजात अवस्था (Neonatal stage)** - जन्म ते १५ दिवसांचा काळ.
- **चेतापेशी (Neuron)** - माहितीचे साठवण व ती पुढे पाठवण्याचे कार्य करणारी मेंदूपेशी.
- **पोषक आहार (Nutrition)** - ज्या आहारातून आरोग्यासाठी व वाढीसाठी आवश्यक घटक मिळतात असा आहार.
- **व्यक्ती विशिष्ट कार्ये (Ontogenetic Functions)** - जी कार्ये करण्यासाठी प्रशिक्षण, कार्य, सराव असे वातावरणातील घटक लागतात त्यांना व्यक्तीविशिष्ट कार्ये म्हणतात.
- **साधक अभिसंधान (Operant Conditioning)** - प्रबलनाद्वारे वर्तनात सुधारणा घडवून आणणारी अध्ययन प्रक्रिया
- **ऑसिफिकेशन (Ossification)** - कॅल्शियम व फॉस्फरस या खनिजद्रव्यांमुळे हाडांचे मजबुतीकरण.
- **अंडाशय (Ovaries)** - गर्भाशयाच्या दोन्ही बाजूंना स्त्रीबीजाची निर्मिती करणारा अंडाकृती अवयव.
- **ओव्यूलेशन (Ovulation)** - स्त्रीबीज अंडाशयातून बाहेर निघणे.
- **स्त्रीबीज (Ovum)** - स्त्रियांमधील प्रजनन पेशी.

- **संवेदन (Perception)** - संवेदन ही महत्त्वाची बौद्धिक प्रक्रिया आहे. या प्रक्रियेद्वारे वेदनेंद्रियांद्वारा मिळविलेल्या माहितीचे अर्थबोधन होते.
- **बीजावस्था (Period of Ovum)** - प्रसूतीपूर्व काळातील पहिले दोन आठवडे या काळात अत्यंत जलद गतीने पेशीविभाजन होते.
- **शारीरिक विकास (Physical development)** - शरीराची व शरीरातील विविध अवयवांची वाढ व विकास.
- **जातीविशिष्ट कार्ये (Phylogenetic functions)** - जी कार्ये कोणत्याही प्रशिक्षणाशिवाय कोणत्याही वयाला आत्मसात केली जातात त्यांना जातीविशिष्ट कार्ये म्हणतात.
- **वार (Placenta)** - गर्भाला पोषण व प्राणवायू पुरविते आणि उत्सर्जक पदार्थ मातेच्या शरीरात पोहोचविते.
- **प्रसूतीनंतर (Postnatal)** - जन्मानंतरची अवस्था
- **गरोदरपण (Pregnancy)** - गर्भाशयामध्ये माता भ्रूण किंवा गर्भ वाढवते त्यालाच गरोदरपण / गर्भारपण म्हणतात.
- **अर्धपरिपक्वता (Prematurity)** - ३७ आठवडे पूर्ण होण्याआधी जे अर्भक जन्माला येते व ज्याचे वजन २५०० ग्रॅमपेक्षा कमी असते त्याला अर्धपरिपक्वता म्हणतात.
- **प्रसूतीपूर्व काळजी (Prenatal Care)** - गर्भारपणाच्या अवस्थेत मातेची घेतली जाणारी काळजी, ज्याद्वारे मातेला होणारे आजार, गर्भारपणातील गुंतागुंतीची परिस्थिती टाळणे व सुरक्षित नैसर्गिक प्रसूती होईल असे प्रयत्न केले जातात.
- **जन्मपूर्व / प्रसूतीपूर्व अवस्था (Prenatal Period)** - गर्भधारणेपासून जन्मापर्यंतचा काळ
- **शालापूर्व बालक (Preschool child)** - ३ ते ६ वर्षे वयोगटातील बालक. पूर्व प्राथमिक शाळेच्या प्रवेशाच्या कालावधीमुळे या वयाला शालापूर्व वय असे म्हणतात.
- **वाचापूर्व रूपे (Prespeech forms)** - अर्भक त्याच्या गरजा व इच्छा व्यक्त करण्यासाठी वापरत असलेली संप्रेषणाची पर्यायी रूपे
- **अक्षानुवर्ती नियम (Proximodistal Sequence)** - शारीरिक विकास व कारक नियंत्रणात विकासाचा मध्य अक्षाकडून बाह्यवर्ती दिशेने विकास होण्याचा क्रम.
- **पौंगडावस्था (Puberty)** - लैंगिक परिपक्वतेमुळे मुले व मुलींमध्ये हार्मोनल बदलाचा काळ.
- **गर्भाची हालचाल (Quickening)** - चवथ्या किंवा पाचव्या महिन्यात ओटीपोटावर हात ठेवल्यास मातेला जाणवणारी गर्भाची हालचाल
- **विमर्शन / कार्यकरण संबंध (Reasoning)** - नियमावलीतून समस्येचे निराकरण करणे.
- **प्रतिक्षिप्त क्रिया (Reflex)** - विशिष्ट उद्दीपकांना उपजत दिले जाणारे विशिष्ट प्रतिसाद.
- **प्रजनन (Reproduction)** - माता - पित्यांच्या संबंधातून नविन गर्भ जन्माला येण्याची प्रक्रिया.
- **रुटिंग प्रतिक्षिप्त क्रिया (Rooting Reflex)** - उद्दीपकाला प्रतिक्रिया देण्यासाठी अर्भकाने उद्दीपकाकडे डोके वळवण्याची क्रिया

- **आकृतीबंध (Schema)** - पंचेद्रियांच्या साहाय्याने मिळालेली माहिती प्रतिमांच्या स्वरूपात सुसंघटीत करण्याचे बौद्धिक वर्तन.
- **संवेदन (Sensory)** - पंचेद्रियांकडून मिळणारी माहिती.
- **संवेदी कारक अवस्था (Sensorimotor Stage)** - पिआजेच्या सिद्धांतानुसार बौद्धिक विकासाची पहिली अवस्था.
- **दुरावण्याची चिंता (Separation Anxiety)** - संगोपनकर्त्याकडून दुरावले गेल्यानंतर अर्भकामध्ये निर्माण होणारी चिंता
- **लिंगनिश्चिती (Sex determination)** - गर्भधारणेच्या वेळी गर्भाचे लिंग ठरणे.
- **अस्थिसांगाड्याचा विकास (Skeletal Development)** - अस्थिंच्या आकारमानात वाढ होणे, संख्येत वाढ होणे व त्यांच्या घटक प्रमाणात बदल होणे म्हणजेच अस्थिविकास
- **हाडांचा सांगाडा (Skeleton)** - शरीरातील अस्थीसंस्था - शरीरातील हाडांचा सांगाडा.
- **कवटी (Skull)** - डोक्याच्या हाडांचा सांगाडा.
- **सामाजिक (Social)** - समाजाच्या अपेक्षेनुसार वर्तन करता येणे.
- **सामाजिक विकास (Social Development)** - सामाजिक गटामध्ये समायोजन करण्यासाठी आवश्यक अशा क्षमतांचा विकास, गटाचा स्वीकृत सदस्य बनणे, सामाजिक संबंध जोपासण्यासाठी मार्ग शिकणे, नविन संबंध विकसित करणे.
- **सामाजिक संदर्भ (Social Referencing)** - अर्भकाने व्यक्त केलेली भावना योग्य आहे किंवा नाही हे तपासण्यासाठी अर्भकाद्वारे अवतीभोवतीच्या लोकांकडे बघून संकेत घेणे.
- **सामाजिक हास्य (Social Smile)** - अर्भकाकडून आत्मीयता दर्शविणारा भाव
- **शुक्रपेशी (Sperm)** - पुरुष प्रजनन पेशी
- **उद्दीपन (Stimulation)** - व्यक्तिमध्ये आवड व उत्साह निर्माण करणारी क्रिया
- **अनोळखी व्यक्ती समोर असण्याची चिंता (Stranger Anxiety)** - एखादी अनोळखी व्यक्ती बाळाच्या समोर आल्यास बाळाला त्या व्यक्तीची वाटणारी चिंता किंवा अकारण भीती
- **चोखणे प्रतिक्षिप्त क्रिया (Sucking Reflex)** - अर्भकाचे ओठ, गाल व हनुवटीला उद्दिपित केल्यास होणारी चोखण्याची क्रिया
- **पूरक आहार (Supplementary Feeding)** - स्तनपानासोबत दिलेला पूरक आहार
- **सिनॅप्स (Synapse) - Movement or Motion** - याद्वारे रासायनिक संदेश - आदेशांचे वहन होते.
- **तापमान नियंत्रण (Temperature regulation)** - तापमान नियंत्रित करून जिवंत राहण्यास मदत होणे.

- **टेलिग्राफिक स्पीच (Telegraphic Speech)** - दोन ते तीन सोपे शब्द असणाऱ्या वाक्यांची संप्रेषण/ संवादाची रचना
- **वीर्यपिंड (Testes)** - वृषणाजवळ असणारी ग्रंथी ज्यामध्ये शुक्रपेशी तयार होतात.
- **विचार करणे (Thinking)** - ही बौद्धिक विकासातील महत्त्वाची अमूर्त प्रक्रिया आहे. यामध्ये साठविलेल्या किंवा नवीन मिळविलेल्या माहितीची पुनर्रचना करणे, माहितीवर प्रक्रिया करणे इत्यादी क्रियांचा समावेश होतो.
- **शैशवावस्था (Toddlerhood)** - १८ ते ३६ महिन्यांचा कालखंड
- **टोनिक नेक प्रतिक्षिप्त क्रिया (Tonic neck Reflex)** - टोनिक नेक प्रतिक्षिप्त क्रियेस पेन्सींग स्थिती असेही म्हणतात यामध्ये डोके, हात, व पाय यांच्या स्थितीतील समन्वयाचा समावेश आहे.
- **टॉक्सेमिया (Toxemia)** - चेहऱ्यावर व अंगावर सूज येते. शरीरात विष (toxin) तयार होते.
- **नाळ (Umbilical cord)** - वार व गर्भाला जोडणारी महत्त्वाची नाळ.
- **भ्रूणस्वेद (Vernix Caseosa)** - नवजाताच्या त्वचेवरील पांढरा चिकट, मेणासारखे संरक्षक आवरण
- **दूध तोडणे / अन्न प्राशनाची सवय बदलणे (Weaning)** - स्तन्य दुधाव्यतिरीक्त इतर पूरक आहाराची हळूहळू सवय लावणे
- **तारुण्यावस्था (Young adulthood)** - २० - ४० वर्षांचा कालखंड.
- **फलित अंडपेशी (Zygote)** - शुक्रपेशी व स्त्रीबीज यांच्या मिलनातून तयार झालेला एकपेशीय जीव.